بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2023/HC-B12/69
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- **އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް:** އަލީ ޒިޔާދު / ނިވެރި، ލ. މާބައިދޫ
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު (ބަންދުން ދޫކުރުމަށް)

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު ދީނާޒް ފަޟީލު

ނިމުން ތާރީޚު: 10 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1445 / 25 އޮކްޓޫބަރު 2023

ހައިކޯޓުގައި [illegible] ތާރީޚް:

20 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1445

05 އޮކްޓޯބަރު 2023

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރު:

- **ނަންބަރު:** 145-J/MA/2023/1902
- **ނިންމި ތަން:** ޖުވެނައިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު (ބަންދުން ދޫކުރުމަށް)
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 23 ސެޕްޓެންބަރު 2023
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 23 ސެޕްޓެންބަރު 2023

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

ވަކީލު ފަރާތުން:

ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަލްއުސްތާޛާ ސަމާ އިބްރާހީމް
ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަލްއުސްތާޛާ އާއިޝަތު
[illegible]

އިސްތިއުނާފު ޖަވާބުދާރީ ފަރާތް

އަލީ [illegible] / [illegible]

ވަކީލު ފަރާތުން:

އަލްއުސްތާޛު [illegible] / [illegible]

ފިހުރިސް – ކޯޓު އަމުރު – ބަންދުން ދޫކުރުން- ވަކީލު [illegible]

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2023/1902 (23 ސެޕްޓެންބަރު 2023) ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން (މިފަހުން "ޕްރޮސިކިއުޝަން" ނުވަތަ "ދައުލަތް") ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން [illegible] ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ، [illegible]، [illegible]، ޢަލީ [illegible][1] (މިފަހުން "އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ" ނުވަތަ "ޢަލީ [illegible]") އެވެ.

މައްސަލައިގެ ކަންހިނގާދިޔަގޮތް:

2. 2023 ސެޕްޓެންބަރު 04 ވަނަ ދުވަހުގެ 01:16 ހާއިރު [illegible]

---

[1] ދ.ރ.ކ ނަންބަރު A310354

3. މައްސަލައިގައި އަލީ ވިދާދުގެ ބައިވެރިވެފައިވާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި އަލީ ވިދާދު ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، 05 ސެޕްޓެމްބަރު 2023 ގައި އޭނާ ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރެފައެވެ.[2]

4. ނަމަވެސް، އަލީ ވިދާދު އުޅޭތަނެއް ފުލުހުންނަށް ހޯދިފައި ނުވާތީ، އެއަމުރަށް އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވިފައިނުވެއެވެ. އެހެންވެ، ދެވަނަ ފަހަރަށް އޭނާ ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދުމުން،[3] 18 ސެޕްޓެމްބަރު 2023 ދުވަހު އަލީ ވިދާދު ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަމުރެއް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނެރެފައެވެ.[4] އަދި މިއަމުރު ތަންފީޒުކުރުމުގެ ގޮތުން 22 ސެޕްޓެމްބަރު 2023 ދުވަހުގެ 22:35 ގައި އަލީ ވިދާދު ހައްޔަރުކޮށް، ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިއެވެ. ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމީ އަލީ ވިދާދު ޝަރުޠުތަކެއް ނެތި ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށެވެ.

ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނިންމުން:

5. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2023/1902 (23 ސެޕްޓެމްބަރު 2023) ކޯޓު އަމުރުގައި އަލީ ވިދާދު ބަންދުން ދޫކޮށްލަމުން އަމުރު ކުރި ސަބަބުތަކަށް ބަލާލާއިރުވަނީ؛

> "މީނާ ހައްޔަރުކުރެވިފައިވަނީ ކޯޓުގެ އަމުރެއްގެ ދަށުންކަމަށާއި، ހައްޔަރުކުރިއިރު ދޭންޖެހޭ ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދިނުކަމަށް، ހައްޔަރުކުރުމުގައި ޒަރޫރީ ބާރުގެ އިތުރަށް މަޖުބޫރު ދިމާވާކަމަށް ބުނެފައިވީނަމަވެސް، ހައްޔަރުކުރިއިރު އެފަދަ އަނިޔާއެއް ނުވަތަ އިންޒާރެއް ދީފައިނުވާކަމަށް ބުނެއެވެ. އަދި އޭނާ އެހެން ކުރިން ނިކަމެތި ގޮތެއް ނިޔާމާއި ނުވަތަ ސިޔާސީ ދިރި ފުރާނައިގެ ބަދަލުގައި ނުވަތަ އެކަން އެނގޭނެ އެހެނިހެން ދިރުވައި ނަމަވެސް ބަންދުގައި ގޮތެއް ނިންމުމުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިފައި ނުވެއެވެ. ބަންދުގައި ސަބަބުތަކެއްކަމުގައި އަލީ ވިދާދު ހައްޔަރުކުރުމުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 41 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރާއި، 43 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި، 44 ވަނަ މާއްދާއާއި އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކޮށްފައިވާކަމަށް ބެލިވާކަން ނުފެނެވެ."

---

[2] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/HA/2023/532 (05 ސެޕްޓެމްބަރު 2023)

[3] ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަމުރަށް ކޯޓަށް އެދި ފުލުހުން ހުށަހެޅި ފޯމު (LC2023/09488) (18 ސެޕްޓެމްބަރު 2023)

[4] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/HA/2023/560 (18 ސެޕްޓެމްބަރު 2023)

މިފަދައިންނެވެ. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އެ ނިންމުމާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހިގެން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން އެ ނިންމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރިއެވެ. މިއީ އެގޮތުން ބެލި އިސްތިއުނާފު ޤަޟިއްޔާއެވެ.

އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާ:

6. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2023/1902 (23 ސެޕްޓެންބަރު 2023) ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވީ ސަބަބަކީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ދީފައިވާ ނުކުތާ ހުށަހަޅައި [illegible] [illegible] ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ވާހަކަ [illegible]. އެގޮތުން ހުށަހެޅި ނުކުތާއަކީ؛

6.1. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2023/1902 ކޯޓު އަމުރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 44 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާކަމަށެވެ.

[illegible]:

7. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2023/1902 (23 ސެޕްޓެންބަރު 2023) ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވީ [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

8. [illegible] 49 [illegible]

9. [illegible]

10. [illegible] 49 [illegible] 44 [illegible]

11. ޕްރޮސިކިއުޝަނުގެ ޖިނާޔަތަކާއި ގުޅިގެން، އަދި ވިޔަފާރީގެ ފަރާތުން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކީ، ދަށުން ކޯޓުގެ އަމުރު ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފުކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ބުނެފައިވާތީ، އާއްމު މައްސަލަތަކުގައި ބޭނުންކުރެވިފައިވާކަމަށް. އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާއާ ފުށުއަރާ ގޮތް ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިފައިވާކަމަށް ބުނެފައިވާކަމަށް. މީގެ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް ކުރިއަށްގެންދާނެ ގޮތުގެ ބަޔާންތައް ކަނޑައަޅާފައިނުވާކަމަށް. ސަބަބަކީ، އަދި ޖިނާއީ ކޯޓުން ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލު ހިފަހައްޓައިގެން ނުވާކަމަށް ބުނެ ވާހަކަ ދައްކާފައެވެ.

12. މިގޮތުން ހައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން ބަންދުގައި ހުރި މީހަކު ހައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން މީހާ ފާޅުކުރުމުގެ ކަމާބެހޭ ހައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.[5] އެއީ ހިމޭނުން ހުރުމުގެ ހައްޤެވެ. އެއާ ހައްޤުތަކަށް ތަޙުޤީޤުގެ ކުރިން އެއީ ތުހުމަތު ކުރެވޭ ފަރާތަކަށް އެކަން ބަޔާންކޮށްދީ އެގޮތަށް ކަންތައް ކުރުމަށް ހުއްދަ ލިބިގެންވާނެއެވެ. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި މިފަދަ ހިމޭނުން ހުރުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވާކަމުގައި ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

13. އަދި މިގޮތުން ހައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން މިހާރު ލިބިގެންވާ ހައްޤުތަކަށް ބަލާއިރު، އެއީ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހަކަށް ލިބިގެންވާ ހައްޤެކެވެ. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އަދި ޤާނޫނީ ގޮތުން ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ ހައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން، އެއީ ކުރިމަތިލެވޭ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުނުދީ ހިމޭނުން ހުރުމުގެ ހައްޤެވެ. ދެން ކުރިއަށް ވާހަކަދައްކާނީ، މިކަމާގުޅޭ ގޮތުން ހިމޭނުން ހުރުމުގެ ހައްޤު ދެއްކުމުގެ ގޮތްތަކެވެ. މިގޮތުން ބަލާއިރު ހައްޤު ގެއްލިގެން ނުވާކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

---

[5] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާ ބައްލަވާލައްވާ.

14. މިމައްސަލައިގައި ދަށު ކޯޓުން އަދި މިހާރު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކުރީ، އޭނާ ހައްޔަރުކުރުމީ ރަނގަޅަށް ނޫންކަމަށާއި، އެހިސާބުން ބަންދުގައި ހުރިމީހާ މިނިވަންވާންޖެހޭ އުސޫލުންކަމަށެވެ.

15. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ވާގޮތުން މީހަކު ހައްޔަރުކުރާ ވަގުތު، އޭނާއަށް ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދޭންޖެހޭ ކަމަށެވެ. އެއަށްފަހު އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވުނުކަމާއި، އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވުނު ސަބަބު ވަގުތުން އަނގަބަހުން އަންގަންވާނެކަމަށް 43 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާކަމަށެވެ. އަދި 43 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ހައްޔަރުކުރެވޭމީހާ 12 ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި ހައްޔަރުކުރެވުނުކަމާއި، ހައްޔަރުކުރެވުނު ސަބަބާއި، އޭނާގެ މައްޗަށް ކުށުގެ މަޢުލޫމާތު އޭނާއަށް ދިނުމުން ދޭންވާނެކަމަށެވެ.

16. އެހެންކަމުން، މިމައްސަލައިގައި މިހާރު ހައްޔަރުކުރާފަރާތުގައި އޭނާއަށް އަނގަބަހުން ޤާނޫނީ އިންޒާރުދިނުމާއި، އޭގެ ފަހުން 12 ގަޑިއިރު ތެރޭގައި އޭނާއަށް [illegible] އިންޒާރު [illegible]. އެހެންނަމަވެސް މިމައްސަލައިގައި ހައްޔަރުކުރުމުގެ [illegible] ޤާނޫނީ އިންޒާރު [illegible]، އޭގެ [illegible] ޤާނޫނީ އިންޒާރުދީފައިވެއެވެ. އަދި [illegible] ޤާނޫނީ އިންޒާރުދީފައިވާކަމަށް [illegible]، [illegible] ހައްޔަރުކުރުމުގެ [illegible] ޤާނޫނީ އިންޒާރު [illegible]. [illegible] އިންޒާރުދީފައިވާކަމަށް [illegible].

އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުގެ އެދުން:

17. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2023/1902 (23 ސެޕްޓެމްބަރު 2023) ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވަނީ [illegible] ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދޭކަމަށެވެ.

ޝަރީޢަތް [illegible]

18. އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ މައްސަލާއި ގުޅިގެން ދެފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކާއި ހުށަހެޅުން ލިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު، އަދި [illegible]

19. އަދި [illegible] ޤާނޫނީ އިންސާފު [illegible] 6" [illegible]

---

[6] TD151475 (22 ސެޕްޓެމްބަރު 2023)

ޖަވާބު ދޭންޖެހޭ ސުވާލު:

20. މިމައްސަލައިގައި މިކޯޓުން ޖަވާބުދޭންޖެހޭ އަސާސީ ސުވާލަކީ މީހަކު ހައްޔަރުކުރާ ވަގުތު ދޭންޖެހޭ ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދިންކަން ދެނެގަންނަން ގޮތަކީ ކޮބާތޯ؟ އެވެ.

ގުޅުންހުރި ޤާނޫނީ މާއްދާތައް:

21. ދަށު ކޯޓުން އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުން[7] ހަވާލާދީފައިވާ މާއްދާތައް ހަވާލާދިނުމުގެ ފަސޭހައަކަށް ތިރީގައި ހިމަނާލައި [illegible]

ހައްޔަރު ކުރުމުގެ އުސޫލު	41.	(ހ)		ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަމުރެއް ތަންފީޒުކުރާ ފުލުހަކު، އެންމެހައި ޙާލަތްތަކުގައި [illegible]
			(1)	ހައްޔަރުކުރުމުގައި ވީހާވެސް އެންމެ ކުޑަކޮށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛ އަދި
			(2)	[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
ހައްޔަރުކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތް	42.	(ހ)		ފުލުހުން، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި [illegible]، މީހަކު ހައްޔަރުކުރާނީ ހާލަތުގައި އެންމެހައި ޙާލަތްތަކުގައި [illegible]
			(2)	[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]؛
[illegible]	43.	(ހ)		ފުލުހުން، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި [illegible]، މީހަކު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
ޤާނޫނީ އިންޒާރުދިނުން:	44.	(ހ)		[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެފަރާތަށް ދޭންޖެހޭ ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދޭންވާނެއެވެ.
		(ށ)		މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދޭ ޤާނޫނީ އިންޒާރުގައި ހިމެނެންޖެހޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
			(1)	އޭނާ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛ އަދި
			(2)	[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛ އަދި
			(3)	ސުވާލަށް ޖަވާބު ނުދީހުރުމުގެ [illegible] [illegible]، [illegible] ސުވާލަށް ޖަވާބުދީފިނަމަ [illegible]؛ އަދި

---

[7] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[illegible]	(4)			
[illegible]	(5)			
[illegible]	(6)			
[illegible] (ނ) [illegible]	(ނ)			

ހުއްޖަތު ކުރާ ވަގުތު ޝާހިދު އިންކާރު [illegible] [illegible] [illegible]:

22. އުސޫލެއްގެ ގޮތުން [illegible] ސާބިތުވެއްޖެކަމަށް ޝަރީޢަތުން [illegible] އެކަން [illegible] ކަނޑައެޅިފައިވާ ހަމަތަކުގެ މަތިން އެކަމެއް ހިނގާކަމަށް ނުވަތަ ހިނގާފައިވާކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ޔަޤީން [illegible]. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[8]ގެ 59 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގެ [illegible] އެހެން ޝަރީޢަތެއްގެ [illegible] އާންމު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] **[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]** [illegible] [illegible] [illegible].[9]

23. [illegible] ހުއްޖަތު [illegible] ވަގުތު ޝާހިދު އިންކާރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[8] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[9] ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2020/SC-A/93 ގެ 15 ވަނަ ނުކުތާ.

ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، ޤާނޫނީ އިންޞާފު ދީފައިވާކަމަށް ބުނާ ބުނުމުގެ މައްޗަށް، ޤާނޫނީ އިންޞާފު ނުދޭކަމަށް ބުނާ ބުނުމަށް ބަރުދަން ދެވޭ ކަމަށް ބަލައިގެންނެވެ. އެހެނީ، މި މައްސަލާގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓަން އެދޭ ފަރާތުގެ ޒިންމާއަކީ، ހެކި ހުރިކަން އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްދިނުމެވެ. މިގޮތުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހައްޔަރު ކުރުމުގެ ކަންކަން [illegible] ގޮތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ އިންޞާފު ނުދޭ ކަމަށް [illegible] ސަބަބެއް [illegible].

[illegible] [illegible] ހައްޔަރުކުރުން:

24. ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން[10] [illegible] [illegible] ހައްޔަރު ކޮށްފައިވަނީ 22 ސެޕްޓެމްބަރު 2023 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭގަނޑު 22:35 ހާއިރު، ހުޅުމާލެ ފޭސް 1 [illegible] [illegible] 5 ވަނަ [illegible] [illegible] ނަންބަރު 502 [illegible]. [illegible] [illegible] ހައްޔަރުން [illegible] [illegible]، 04 ސެޕްޓެމްބަރު 2023 ވަނަ ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] 01:16 ހާއިރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ހައްޔަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][11] [illegible] [illegible] ހައްޔަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

25. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހައްޔަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

---

[10] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 145-J/HA/2023/560 (18 ސެޕްޓެމްބަރު 2023) ކޯޓު އަމުރު.

[11] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 145-J/HA/2023/532 (05 ސެޕްޓެމްބަރު 2023) ކޯޓު އަމުރު.

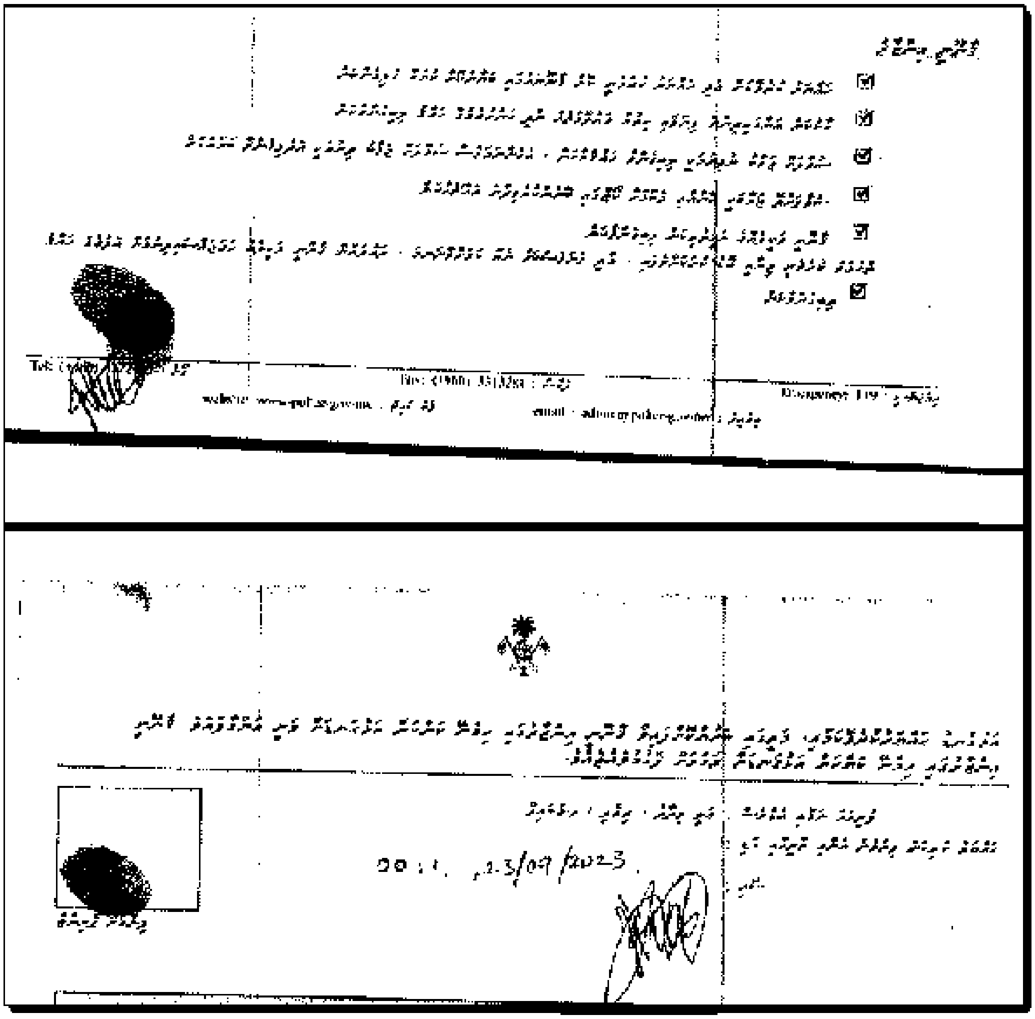

Emergency: 119

2011, 23/09/2023

26. މަތީގައިވާ ފޮޓޯގައި އަލީ ޝިހާދު ސޮއިކޮށް އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖަހާފައި އޮތުމުން، "އަޅުގަނޑު ހައްޔަރުކުރެވޭކަމާއި، މަތީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ އިންޒާރުގައި ހިމެނޭ ކަންކަން އަޅުގަނޑަށް ވަނީ އަންގާފައެވެ. ޤާނޫނީ އިންޒާރުގައި ހިމެނޭ ކަންކަން އަޅުގަނޑަށް ރަނގަޅަށް ފަހުމުވެއްޖެއެވެ." މިހެން ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ.

27. ވީމާ، އަލީ ޝިހާދު ހައްޔަރުކުރި ވަގުތު ޤާނޫނީ އިންޒާރު ނުދޭކަމަށް އޭނާ ބުނާ ބުނުމަށްވުރެ، އޭނާ ހައްޔަރު ކުރި ވަގުތު ޤާނޫނީ އިންޒާރު ނުވަތަ ޤާނޫނީ އިންޒާރުގައި ހިމެނޭ ކަންކަން އޭނާއަށް އަންގާފައިވާކަން ބުރަވެވެން އޮވެއެވެ.

ތަޙުޤީޤުކުރުމާ ހަވާލުވި ތަޙުޤީޤުކުރާ ސަރުކާރު އިދާރާ:

28. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[12]ގެ 43 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުން، "ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤުކުރުމި" ނަމަ، އެއީ ތަޙުޤީޤުކުރާ ހަވާލުވި، އެއީ ތަޙުޤީޤުކުރާ ސަރުކާރު ފަރާތުން އަދާކުރަން އެންގޭނެކަމެވެ. އެއްކަމަކު، ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤުކުރާ ހަވާލުވި، ތަޙުޤީޤުކުރާ ސަރުކާރު ފަރާތުން އަދާކުރަން އެންގޭނެކަމަކީ ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤު ކުރުމުގެ ކަންތައް ބަލަހައްޓައިދިނުމެވެ. ތަޙުޤީޤު ކުރުމަކީ ވަކިގޮތެއް ނޫނެވެ.

29. ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤުކުރާ ފަރާތަކުން ދެކޭގޮތުގައި އަދަބުން ދޫކޮށްލަދީފައިވާ، ނުވަތަ ފިޔަވަޅެއް އަޅަން އެއްޗެއް އިންޒާރު ދިނުމަކާއި، ތަޙުޤީޤުކުރާ ހަވާލުވި ތަޙުޤީޤު ސަރުކާރު އެޖެންސީތަކުން އެންގުމަކީ ކަނޑައެޅިފައި ހުރި ކަމެކެވެ. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[13]ގެ 41 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުން، ތަޙުޤީޤު ކުރުމުގެ އަމުރެއް ބަލައިގަންނާ ފުލުހުން، ކޯޓު އަމުރުގެ ކޮޕީއެއް ތަޙުޤީޤުކުރާ ފަރާތަށް ދޭންޖެހެއެވެ. ބަޔާންކޮށްދިނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި އަމުރު ނެރެވޭ ބުނުން ބަޔާންކުރެވޭނީ، އެއަމުރުގައި ތަޙުޤީޤުކުރުން ބުނުމާ ސަރުކާރު ބަޔާންކުރަންޖެހޭ އެވެ. ވީމާ، މި ކޯޓު އަމުރުގެ ތަޢާރުފުން ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤު ކުރުމުގެ ކަމުން އެނގޭ ތަޙުޤީޤުކުރާ ސަރުކާރު އޮފީހަކުން އެއްގޮތް ދެނެވެ. ނަމަވެސް އަދިވެސް އަދާކުރަން އެންގެވި އެންގުން ވިޔަފާރީގެ ސަރަޙައްދު ނުވި ނުވާނެއެވެ.

ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދިނުން:

30. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[14]ގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތުން، ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދޭންޖެހެނީ "ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤުކުރުމި"ކަން އެނގުމާ އެކު ހިނގާ އެވެ. ނަމަވެސް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ

---

[12] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[13] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[14] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

ޤާނޫނު[15]ގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާގޮތުން، މިގޮތަށް "ހައްޔަރުކުރާ ޙާލަތުގައި" ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހާއަށް ދަންނަވާ ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދެންނެވުމެވެ. އަދި އެ ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ވާގޮތުން، ޤާނޫނީ އިންޒާރުގައި، "އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވޭ" ކަން ހިމަނަންޖެހޭ، ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދަންނަވާނީ ވަގުތުވެސް، އެހިނދު ހައްޔަރުކުރެވުނުގެ ކުރިން ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރާ ވަގުތު އެވެ. އޭގެ ފަހުންނެއް ނޫނެވެ.

31. ނަމަވެސް، ހައްޔަރުކުރެވުނުކަން އަދި ހައްޔަރުކުރާ ސަބަބު އެންގުމާއި ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދިނުމާއި މިދެ އެއްކަމެއް ކަމަކަށް ބަލައެއް ނުފެނެއެވެ. މިހާރު ހައްޔަރު ކުރުމުން، ސަބަބު ވަގުތުން އޭނާއަށް އެންގުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤެކެވެ. ނަމަވެސް ޤާނޫނީ އިންޒާރަކީ އޭގެ ޖުމްލަގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކުރާ ޙައްޤެއް ނޫނެވެ. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި[16] ވިސްނުމުގެ ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުރުމުގެ ގޮތުން އެއްގޮތް އެއްގޮތްވެއެވެ.

32. ޤާނޫނީ އިންޒާރުގެ ބޭނުމަކީ، މުއްތަހަމުގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤު ކުރުމުގެ ކުރިން ދޭގޮތުން، އޭނާއާ ދެކޮޅަށް އޮތް ވާހަކަ ދައްކަން ނުޖެހޭކަމާއި، ވާހަކަ ދައްކާނަމަވެސް ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަމާއެކު ވާހަކަ ދައްކަމުން ފުރުޞަތު ދިނުމެވެ.

33. ވީމާ، ޤާނޫނީ އިންޒާރު ނުދިނުމުގެ ސަބަބުން ދިމާވާ ނަތީޖާއަކަށްވާނީ، އެ އިންޒާރާއި ނުލައި މުއްތަހަމު ދީފައިވާ ބަޔާންތަކާއި ހެއްކާ ވާހަކަދެއްކި އެއްޗެހި ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުން ކުރުމަކީ ޢަދުލުއިންސާފުން ފުރުޞަތު ގެއްލިގެން ދިއުމެވެ. މިއީ ޢާއްމުކޮށް ގަބޫލުކުރެވޭ، ހައްޔަރުކުރާ ވަގުތު އަންގަކަށުން،

---

[15] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[16] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، "ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ ޙައްޤު" އެމާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން "ހަޑު ހިފެހެއްޓުމުގެ ޙައްޤު"

ޤާނޫނީ އިންޞާފު ނުލިބި އޮތުމަކީ، އެއީ ޖިނާއީ ކަންތައްތަކުގައި ކުރިއަށް ގެންދެވޭ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާ ކަމެއްކަމަކަށް ހުރަހެއް ނުފެނެއެވެ.

34.ކުރިން ބަޔާން ކުރިހެން، މިމައްސަލައިގައި، އަދި ދިފާޢު ހައްޤުތަކުގެ ފުރުޞަތު، ނުވަތަ އޭނާ ހައްޤުތަކުގެ ކުރިމަތިލާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމުނު އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމުގެ ހައްޤުތަކުގެ ފުރުޞަތު، އޭނާ ހައްޤު ކުރުމާ ސަބަބު އަދި ޤާނޫނީ އިންޞާފުގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެ ކުރިން ކުރުމަށް އޭނާއާއި އެންމެހައި ބެލެވުމުގައި ބަލަހައްޓަން އަމިއްލަ، އަދި ކޯޓުން އަދި ދިފާޢު ދާއިރާއިން ނިންމުނު އަމުރު ބާޠިލު ކުރުމަށް ކުރުމަށް ޝަރީޢަތުގެ އަމުރުތަކުން ބެލެވިގެންދެއެވެ.

ނިންމާފައިވާ ގޮތް

35.ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2023/1902 (23 ސެޕްޓެންބަރު 2023) ޙުކުމް އަމުރު ބާޠިލުކޮށް، މިމައްސަލައިގައި، އަދި ދިފާޢުގެ ބަންދުގޮތަށް އަލުން ޝަރީޢަތް ކުރުމަށްޓަކައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ މައްޗަށް އަންގަންޖެހޭ ކަމަށް ނިންމައެވެ.

ފަނޑިޔާރުން އިއްތިފާޤު ވެފައިވާ ގޮތް

36.މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރުން ދިރާސާކޮށް ފަތުވާގެ ނަތީޖާ 41 އަދި 42 ވަނަ ނަންބަރުގައި ވާނީ، ފަނޑިޔާރުންގެ ރައުޔުގައި ބަލައިގެން ނިންމުނު ގޮތުގައި އެއްބަސްވެ ނިންމީމެވެ.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

37. މި ނިންމުމުގެ 1 ވަނަ ނުކުތާއިން 8 ވަނަ ނުކުތާއަށް އަދި 10 ވަނަ ނުކުތާއިން 18 ވަނަ ނުކުތާއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

38. މި ނިންމުމުގެ 18 ވަނަ ނުކުތާގައި، މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

38.1. އަދި [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible]؟

38.2. އަދި [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؟

އަދި [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible]؟

39. މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

40. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި މައްސަލައިގައި އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،

އަނގަބަހުން ދޫނީ އިންޒާރުދިނުން ޢަމަލީ ގޮތުން ބިރުދައްކައި ބަލާތްކޮށް، އެ ޖިންސީ ޢަމަލުގައި ބައިވެރިކުރުމެވެ.

އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤަވާޢިދުން ކަނޑައަޅައިދީފައިވާ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތު ފުރިހަމަކުރުމުގެ އުޞޫލުތަކާއި ޢަދުލުއިންޞާފު

ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ކަމާގުޅޭ ގޮތުން ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި، އެފަދަ ކުށްކުރި މީހުންނަށް ފާޑުގައި އަނިޔާކުރުން ހިފެހެއްޓި

މިފަދަ މައްސަލަތަކުގެ ބައެއް، ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދިނުމަށް ފަހު ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަލައިގަނެވިފައިވެއެވެ.

41. މިގޮތުން އަމަލުކުރަމުންދާ ޤާނޫނުއަސާސީ ތަޞްދީޤުކުރެވުނުއިރު، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ކަންކަން ފަރުމާކުރުމުގެ

ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވަނީ ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ފުރުޞަތުތަކެއް ދެވިފައިނުވާ ޙާލަތްތަކެކެވެ، ހަމައެއާއެކު

ކުރިއަށްދިޔަ ކަމުގެ ތަފާތު ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ތަޙުޤީޤު ހިންގުމުގެ ބާރު އޮތް ފުލުހުންގެ ޚާއްޞަ އިދާރާތަކުގެ ކުރިއަށް

ކަންތައްތައް، ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ބޭނުމާ ޚިލާފަށް ކުރިއަށް ދިޔައެވެ. 2003 ވަނަ

އަހަރު ހިނގި ހަނގާމާގެ ފަހުން، 2004 ވަނަ އަހަރު "އޯގަސްޓް 13، 12"ގެ ހާދިސާތަކާއި، 2008 ވަނަ

އަހަރު ތަޞްދީޤު ކުރެވުނު ޤާނޫނުއަސާސީގެ ތަޢާރަފުވުމެވެ. މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ

ތާރީޚުގެ ބަދަލުތަކެކެވެ.

42. 2008 ވަނަ އަހަރު ތަޞްދީޤު ކުރެވުނު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި

މިނިވަންކަމުގެ ބާބުގައި، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހުންނަށް ދީފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ ތެރެއިން

ޙައްޤުތަކުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހިނގާނެ ޙައްޤުތަކާ، އެހެން ޤައުމުތަކުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގައި

ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތަކަށް ވުރެ ބޮޑަށް ޙިމާޔަތްދީފައިވެއެވެ. އެކަން އެގޮތަށް ހުރުމަކީ ތަފާތު ސަބަބުތައް ހިމެނޭކަމެކެވެ.

މިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހަމައެކަނި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކެއް، ތަފާތުކުރާ ހަމައެކަނި ބަޔާންކޮށް

ތަޙުޤީޤާއި ބެހޭ ފުރުޞަތުތައް ޤާނޫނުއަސާސީ ދަށުން ގެންނަ އިޖުރާއާތުގެ ބައެއް ބަދަލުތަކާއެކު ޝަރީޢަތުގެ

މަރުޙަލާގައި ތަޙުޤީޤު ފުރުޞަތުތަކެއްގެ ބަދަލުތަކެވެ.

43. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާގައި، ހައްޔަރުކުރެވޭ ހިނދު ނުވަތަ

ބަންދުކުރެވޭ ހިނދު، ލަސްނުކޮށް ބަލައިގަތުމަށް ޢަމަލުކުރާނެގޮތް އެ މީހަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޙައްޤު ކަނޑައަޅާ

[illegible] [illegible] [illegible]، އެ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބުނެފައިވާ، އެ މީހަކު ހައްޔަރުކުރުވުން ސަބަބު ވަގުތުން އެ މީހަކަށް އަންގަންވާނެކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] ހައްޔަރުކުރުވުން ސަބަބު ލިޔުމުން އެމީހަކަށް [illegible].

44. ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ[17] 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި، ފުލުހުން ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި [illegible]، މީހަކު ހައްޔަރުކުރެވޭ ޙާލަތްތަކުގައި، [illegible] [illegible] 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި، ހައްޔަރުކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] ބުނެފައިވެއެވެ. އެ މާއްދާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

45. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ އުސޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، މީހަކު ހައްޔަރު ކުރުމާއެކު، އެ މީހަކު ހައްޔަރު ކުރެވުނު ސަބަބު [illegible] ޤާނޫނީ އިންޞާފު [illegible]. އަދި މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ހައްޔަރުކުރުމުގެ އަނގަބަހުން ޤާނޫނީ އިންޞާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

46. ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނަށް ބަލާއިރު، މީހަކު ހައްޔަރު ކުރުމަށްފަހު، 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ގެންދަންޖެހޭކަމެވެ. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް، [illegible] [illegible]

---

[17] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތު ޤާނޫނަށް [illegible].

ޤާނޫނީ [illegible] ނުވަތަ [illegible] ކޯޓުން ކަނޑައެޅުމުގައި، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ [illegible] ދެފަރާތުން ހުށަހަޅާ ކަންތައްތަކަށް [illegible] ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން އެ މާއްދާގެ [illegible]

47. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ [illegible]

48. އެހެންކަމުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ބޭނުމަށް، [illegible] ތުހުމަތުގެ [illegible] ފުލުހުން [illegible]

49. ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2022 (ހެއްކާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ[18] 117 ވަނަ މާއްދާގައި، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި އެ މާއްދާގެ [illegible] އެ ޤާނޫނުގެ 118 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible]، ހެއްކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 119 ވަނަ މާއްދާގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

50. މި މައްސަލައިގައި އުފެދިފައިވާ ސުވާލަކީ، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފުރުޞަތު ޝަރީޢަތަށް ހާޟިރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަލުގައި، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހާޟިރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible]، [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible].

51. މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible]، އަދި [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، މި [illegible] އަދި [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible].

---

[18] [illegible] [illegible] ޤާނޫނަށް [illegible].

އަދި ވިދާޅު ހައްދަވާފައި ވަގުތު ޤާނޫނީ އިންޞާފު ނުލިބުމުގެ ނަތީޖާއަކީ ކޮބައިތޯ؟

52. ސަބަބަކީ ގޮތުގެ އިންސާފުގައި ދުރުވާ ގޮތުގެ ހުކުމްކުރުން ބޭނުންކުރާކަމަށް ކަމަށްބަލާފައިނުވާތީ، ކޯޓުގެ ތަޝްރީޢުގެ ހުކުމްކުރުމަކީ ޤާނޫނީ ހައްޤުތަކުގެ ދަށުން ހުކުމް ކަނޑައެޅުނު ގާނޫނީ ކަންކަމުގެ ބިނާތައް ނިމިފައިވާތީ، މަޝްވަރާގެ ނަތީޖާއެއް ކޯޓަށް ނިންމައިދެއްވީއެވެ. މިޤާނޫނުގައި އަދި ވިދާޅު ހައްޤު ކަނޑައެޅުމަށް ޤާނޫނީ އިންޞާފު ދިނުމަށް ފަރާތްތައް ގެންގުޅުއްވާފައިވާ ކަމުގެ ހުކުމްތައް ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ގުޅިގެން ބަލައިގަނެވިއްޖެއެވެ.

53. ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)ގެ[19] 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި، ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ބަލައިގަތުމާއި ދަށުކޯޓުގައި ހުކުމްކުރި ނިޔާކަތުގައި ދިފާޢުކުރާ އަސާސްތަކުގައި ބަލައިގަނެވޭނެއެވެ. މި މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ ބަޔާންތައް، އަދި ވިދާޅު ހައްޤުތައް ޤާނޫނީ އިންޞާފު ދިނުމަކީ އެކަށީގެން ބައްޓަން ނުވަތަ ސާބިތު ރައްޔިތުން ހުކުމްކުރުމުގެ ފުރުސަތުދިނުމުގެ، އެގޮތަ ރިޢާޔަތް ފުރިހަމަ ފާރަވެރިން ދަށުކޯޓުން ހުކުމްކުރާފައިނުވާއެވެ.

54. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، މުއްތަހަމު ހައްޤަށް ކަނޑައެޅުނު ޤާނޫނީ އިންޞާފު ދިފާޢުކުރުމަށް އެދިއްޖެނަމަ ރަށުތެރޭގައި، އެފަދަ ހައްޤު ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނީ އިންޞާފުދިނުން ފުރިހަމައާގެ ބައިން، އެގޮތަ ޤާނޫނީ އިންޞާފުދިނުން ފުރިހަމަ ހާކަކަށް ޢަދުލުވެރިކަން، އެ މައްސަލާތަކުގެ ހިމެނައި، ފުރިހަމަ ސާބިތުކުރުމާއި ރިޢާޔަތް ފުރިހަމަ ހުކުމްކުރުމުން، އެގޮތަ މުއްތަހަމަކަށް ޤާނޫނީ އިންޞާފުދިނުން ފުރިހަކަ ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ބާރުގަދަވެ ދިމާވާ މުއްތަހަމަކަށް އިންޞާފުދިނުމުގެ ބަރާބަރު، ޤާނޫނީ ހަމަތަކާގުޅޭގޮތުން ޤާނޫނީ އިންޞާފު ދިނުމަށް ބަލައިގަނެވޭނެއެވެ. ޤާނޫނީ އިންޞާފު ދިނުމަށް އެކަށައެޅިފައިކަމާ ގުޅޭގޮތުން ބަހައްޓަން، ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ބަރާބަރުކޮށްދިނުން ފުރިހަމަކޮށްދިނުމަށް ނިންމާލެވެއެވެ.

---

[19] މިއަށްފަހު ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުކަމަށް ބުނެވިފައި.

55. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާ އެކުގައި ކިޔުމުން، ހައްޔަރުކުރާއިރު އެމީހަކު ހައްޔަރު ކުރެވޭ ސަބަބު ބަޔާން ކޮށްދިނުމުގެ ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދޭންޖެހޭނެކަމާއި، އެއީ ހައްޔަރުގެ އިޖުރާއަތުގެ އެންމެ އަސާސީ ކަންތައްތައް އެނގޭއިރު، އަނގަބަހުން ޤާނޫނީ އިންޒާރު ދިފާޢުވާން [illegible] [illegible] [illegible]، ހައްޔަރުގެ އިޖުރާއަތު ހިންގާފައިވަނީ ޤާނޫނީ [illegible] ޚިލާފަށް [illegible] ނުދެކެމެވެ.

56. ދުނިޔޭގެ އެހެން ގައުމުތަކަށް ބަލާއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ބަންދުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible]، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަފްސީލު އިޖުރާއަތުތަކަށް ކިޔުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހައްޔަރުގެ އިޖުރާއަތު ޕްރޮސެސްގެ ޤާނޫނީ [illegible]، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން، [illegible] ހައްޔަރު [illegible] ބަންދުކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ ހަމަތަކުގެ މަތިން [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] ބަންދުން [illegible] [illegible] އަމުރު [illegible].

57. ހައްޔަރުގެ އިޖުރާއަތު [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގައި [illegible] [illegible] އެ އިޖުރާއަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި އެ އިޖުރާއަތުގެ [illegible]، [illegible] [illegible] އިޖުރާއަތުތަކަށް [illegible] [illegible]. [illegible]، މި [illegible] ހައްޔަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] އިޖުރާއަތު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

58. މި [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] ހައްޔަރު [illegible] [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާއާ [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible]

ހަމަޖެހިގެން ކަމަށްނުވާތީ، އަދި ވިދާޅު ހައްޔަރުކޮށް ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއި 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އާ ޚިލާފަށްކަމަށް ދެކެމެވެ.

59.ފިޔަވަޅު ހައްޔަރުކުރުމަށްފަހު، އެމީހެއްގެ ހައްޔަރަކީ ޤާނޫނީ ހަމަޖެހިގެން ހައްޔަރެއް ނޫންކަމަށް ފަރިޔާދަރު ކަސްޓަޑީގައި، ފިޔަވަޅު ބަންދުން ދޫކޮށްލައިދިނުމަށް، މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި ދެންނެވުނުން ފަދަ، ޝަރުތަކު ކުރުވުން ކަންކަމުގެ މައްސަލަ ބިނާކޮށް، ހައްޔަރުގެ އިޖުރާއާ އެދިގެން މައްސަލަ ހިނގާނެއެވެ. އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއި 60 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަދާލަތު ފަރިޔާދަރު ގޮތުން ކަސްޓަޑީއަށްލެވުން ދެއްވުމަށް ހުށަހަޅާލެވޭނެއެވެ. އަދި ކޯޓުގެ މަޖިލީހުގެ ރަޢުޔަށް ބަލައިފައިކަން ވުޒާރާތުގެ ދަށުން ފުރިހަމަ އަދާކުރުމަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ހިނގައިދާނެއެވެ.

60.އެހެންކަމުން ބުނެވިދިޔަ ކަންކަން، އެޕީލުކުރެވިގެން ހުކުމް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2023/1902 (23 ސެޕްޓެންބަރު 2023) އަމުރު ބާތިލު ކުރަންޖެހޭފަދަ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ނުދެކެމެވެ.

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެހެން ހުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2023/1902 (23 ސެޕްޓެމްބަރު 2023) ކޯޓު އަމުރު ބާޠިލު ކުރަންޖެހޭފަދަ ޤާނޫނީ ސަބަބެއްނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން ޙުކުމް ކުރީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ހަސަން ޝަފީޢު